

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Facultat de Dret

Av. Diagonal, 684
08034 Barcelona
Tel. 93 402 15 73
Fax 93 402 43 54
mid.dret@ub.edu

Pla de millora de la qualitat docent a la Facultat de Dret (2005-2010)

Vers l'adaptació dels estudis de la Facultat de Dret a l'espai europeu d'educació superior

Aquest document va ser aprovat per la Comissió de Millora de la Qualitat Docent amb data de 23/11/2005 i va ser admès a tràmit per a discussió pública a la Facultat de Dret per l'Equip de Govern de la Facultat amb data de 16/12/2005.

Després del debat públic i d'incorporar-hi diverses propostes, l'Equip de Govern de la Facultat de Dret en la seva sessió d'1 de març de 2006 i la Junta de la Facultat de Dret en la seva sessió de 26 de maig de 2006 han aprovat el *Pla de Millora de la Qualitat Docent a la Facultat de Dret (2005-2010)*.

**Facultat de Dret. Universitat de Barcelona
Barcelona, 1 de març de 2006**

SUMARI

1. Introducció
2. Marc legal i documents en què s'emmarca el Pla
3. Criteris informadors i temporalització del procés de debat i aprovació
4. Definicions, conceptes i sigles
5. Període de vigència
6. Diagnosi de la situació actual
7. Objectius i prioritats generals
8. Accions
 - 8.1. Accions directes d'MQD
 - a. Grups pilot d'MQD-EEES
 - b. Grups pilot DURSI
 - c. Coordinació docent
 - d. Creació d'equips docents
 - e. Pla d'acció tutorial (PAT)
 - f. Generalització de la redacció de plans docents de les assignatures
 - g. Plans docents d'ensenyaments
 - h. Distinció Q als plans docents que reuneixin requisits de qualitat i excel·lència
 - i. Ensenyament de competències i d'habilitats instrumentals
 - j. Curs Zero
 - k. Grups d'ensenyament no presencial
 - l. Grups reduïts
 - 8.2. Dotació de mitjans tècnics, materials i personals per a la docència
 - a. Personal de suport a la docència
 - b. Disposició d'aules i espais adequats per a funcions de seminari, treballs en grup, etc.
 - c. Dotació de material docent i recursos tecnològics per a les aules i espais docents
 - d. Punt de Suport a la Docència
 - e. Aplicacions informàtiques de suport a la docència
 - f. Suport tecnològic a la docència
 - g. Dotació de recursos per a l'execució de les línies dels PAT
 - 8.3. Formació del professorat
 - a. Cursos i seminaris genèrics sobre MQD
 - b. Cursos i tallers ICE de "Formació per al professorat de la UB" impartits a la Facultat de Dret
 - c. Seminaris i reunions sobre la tutoria universitària
 - d. Cursos i tallers ICE dissenyats específicament per al professorat de la Facultat de Dret i impartits a la Facultat de Dret
 - e. Formació de doctorat
 - f. Cursos de formació per a professorat novell
 - g. Creació d'un fons bibliogràfic sobre MQD
 - 8.4. Estudis i anàlisis
 - a. Estudi dels resultats acadèmics dels estudis de la Facultat de Dret
 - b. Estudi sobre l'absentisme a classe dels estudiants
 - c. Seminari permanent d'MQD a la Facultat de Dret
 - d. Conclusions de les Jornades MID-Dret
 - e. Document «Per què MQD-Dret» (Comissió d'MQD)
 - f. Elaboració d'un protocol d'implantació de l'EEES als estudis de Dret
 - g. Informe complet i conclusions de totes les experiències pilot i d'MQD
 - h. Informe complet i conclusions dels cursos zero
 - i. Informe complet i conclusions dels PAT

- j. Enquestes a l'alumnat
- k. Creació de l'àrea d'estadística i aplicacions
- l. Disseny del catàleg de competències transversals i específiques
- m. Proposta d'estàndards docents
- n. Estudi i conclusions dels PAT.

8.5. Fòrum i debat

- a. Celebració de les jornades anuals a la Facultat de Dret sobre MQD
- b. Creació d'un fòrum seminari permanent sobre MQD a la Facultat format pels membres dels GID i/o d'altre professorat interessat
- c. Participació en jornades, seminaris i congressos externs sobre MQD-EEES
- d. Accions de fòrum i debat sobre la tutoria universitària

8.6. Accions de suport a les iniciatives de millora de la qualitat docent

- a. Incentivació i suport a la formació de grups d'innovació docent (GID-UB) i GID consolidats de professorat de la Facultat de Dret
- b. Incentivació i suport a projectes individuals o de grup d'MQD, MID i implantació ECTS
- c. Suport als ensenyaments pilot DURSI
- d. Seguiment i difusió de projectes individuals i col·lectius d'MQD
- e. Projectes institucionals (de Facultat) d'MQD, MID i ECTS
- f. Suport als PAT

8.7. Difusió de la informació

- a. Fixació dels canals vàlids per fer circular la informació
- b. Fixació de quina és la informació que ha de circular de forma ordinària pels canals establerts

9. Mecanismes de seguiment i revisió del Pla

Pla de millora de la qualitat docent a la Facultat de Dret (2005-2010)

Vers l'adaptació dels estudis de la Facultat de Dret a l'espai europeu d'educació superior

1. INTRODUCCIÓ

El document que teniu a les mans és, com el títol assenyala, un pla per impulsar la millora de la qualitat de la docència dels estudis vinculats a la Facultat de Dret durant els propers anys. Per tant, no és un pla dissenyat específicament per conduir els estudis de la Facultat de Dret a l'EEES (espai europeu d'educació superior), ni pretén implantar de forma immediata i general, com es veurà de seguida, la metodologia del procés de Bolonya i els crèdits ECTS. És un pla redactat tenint en compte la situació actual i plural de l'activitat docent en els diferents estudis vinculats a la Facultat de Dret, però també tenint en compte, és cert, que l'EEES és en el nostre horitzó a curt i mitjà termini.

En sintonia amb els objectius del pla de contribuir a la millora de la qualitat de la docència, el Pla vol ser realista i factible. Per tant, es proposen iniciatives realitzables els propers anys amb els recursos disponibles o amb els recursos amb què raonablement podem comptar. I també és realista perquè té en compte les condicions materials, humanes, acadèmiques, culturals i, en fi, la idiosincràsia dels estudis i del professorat de la nostra Facultat. Aquest Pla, per tant, no aspira a definir com hauria o com podria ser la docència a la Facultat en unes condicions abstractes i neutres tretes de tot context. D'altra banda, s'ha dotat el pla d'un alt nivell de concreció perquè no sigui un simple document orientatiu per a l'actuació dels agents implicats.

Millorar la docència, però, no és pas cap pretensiosa novetat de l'actual Equip de Govern de la Facultat; és, al contrari, quelcom que els docents han fet i hem fet de forma continuada i ininterrompuda, i això probablement des de fa molts anys, per no dir molts segles. Però el

nostre entorn social i cultural ara precipita els canvis i en vol accelerar la implantació. És per això que sembla necessària una reflexió sobre la nostra funció docent i sobre com millorar-la.

El document consta d'una quarantena d'accions agrupades en set apartats. En cada apartat s'hi fixen els objectius que es volen assolir i les accions per fer-ho. El document es completarà amb un estudi econòmic dels recursos humans i materials necessaris per dur-lo a terme i amb un cronograma de la implantació de les mesures proposades més importants. Algunes de les senyalades ja s'estan duent a terme, totalment o parcialment, mentre que d'altres requereixen ser implementades a la Facultat els propers cursos. No és menys cert que algunes reformes s'imposaran pel seu propi pes estiguin o no recollides en qualsevol pla.

2. MARC LEGAL I DOCUMENTS EN QUÈ S'EMMARCA EL PLA

El Pla desenvolupa l'article 9 de l'EUB, segons el qual "La Universitat de Barcelona es compromet en el foment i l'avaluació de la qualitat de la docència, en la recerca i en la gestió dels serveis universitaris, d'acord amb criteris i metodologies equiparables a escala internacional" i l'article 14 i) segons el qual són competències de les facultats "aprovar les directrius d'actuació i establir els criteris bàsics d'organització i coordinació de les activitats docents".

A més a més, el Pla també ha tingut en compte els documents següents:

- a) *Tuning Educational Structures in Europe*, Universidad de Deusto i Universidad de Groningen, 2003.
- b) *Conclusions de la primera Jornada sobre Millora i Innovació Docent a les facultats de Dret*, Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, el 16-17 de desembre de 2004.
- c) Artur Parcerisa, *Pla docent: planificar les assignatures en el Marc de l'espai europeu d'educació superior*, ICE-UB, Barcelona, 2004.
- d) Mario de Miguel Díaz (dir.), *Adaptación de los planes de estudio al proceso de convergencia europea*. Madrid, 2004.
- e) *Política docent de la UB. Prioritats del Pla de treball 2005-06*. Universitat de Barcelona.
- f) *Línies estratègiques d'actuació per a la millora de la qualitat docent a la Universitat de Barcelona* (Universitat de Barcelona. Document de treball per a la Comissió Acadèmica del Consell de Govern; 24/01/2005).
- g) conclusions del *Seminario de Innovación Docente en Ciencias Jurídicas* organitzat per la Universitat Rovira i Virgili i dut a terme a Tarragona els dies 16-17 de setembre de 2005.

h) *Les funcions de les universitats i les activitats acadèmiques del professorat. Principis d'acció per intentar assolir un equilibri (Junta Consultiva de la Universitat de Barcelona, 7 de novembre de 2005).* Universitat de Barcelona.

i) *Pla d'acció tutorial de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona (2005-06).* Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.

j) *Cap a un projecte institucional de política docent de la UB (document d'11 de novembre de 2005).* Universitat de Barcelona.

k) Andreu Olesti (coord.), *Llicenciatura en Dret. Informe d'autoavaluació*, Facultat de Dret de la UB, 2005, i *Informe externo. Licenciatura en Derecho*, Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, Barcelona, 2005.

l) *Eines per a l'adaptació dels ensenyaments a l'EEES*, Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, Barcelona, 2005.

3. CRITERIS INFORMADORS I TEMPORALITZACIÓ DEL PROCÉS DE DEBAT I APROVACIÓ

A partir de l'objectiu intrínsec de la universitat de millorar la qualitat dels serveis que ofereix a la societat, i del compromís de la Universitat de Barcelona en la millora de la qualitat docent, aquest Pla suposa un procés de planificació concertada amb la presència de tots els agents implicats i amb un intercanvi adequat d'informació. L'elaboració del Pla s'ha regit pels principis de participació, de transparència, de corresponsabilitat de tots els agents implicats i de la necessària coordinació entre tots aquests agents. S'han tingut molt en compte com a criteris informadors d'una actuació planificada de millora de la qualitat docent, els documents que acompanyen el procés de confecció del "Projecte institucional de política docent de la UB".

La temporalització del procés de debat i aprovació del Pla és la següent:

1.	Responsable del programa de MID-Dret	Novembre de 2005
2.	Personal tècnic del servei MID-Dret	4 de novembre de 2005
3.	Comissió de Millora de la Qualitat Docent	23 de novembre de 2005
4.	Equip de Govern de la Facultat: aprovació provisional	16 de desembre de 2005
5.	Difusió del document: web, tramesa electrònica, paper	19 de desembre de 2005
6.	Inici del procés de debat públic:	Desembre–gener 2006
	→ GID-Dret	19 desembre - 20 gener
	→ departaments	19 desembre - 20 gener
	→ estudiants	Gener-febrer 2006
	→ consells d'estudis	Gener-febrer 2006
	→ Jornada de debat a la Facultat (acreditació ICE)	19 de gener de 2006
7.	Introducció de propostes per part del servei MID-Dret	31 de gener de 2006
8.	Discussió i aprovació per la Comissió Acadèmica (p)	Pendent de fixar data
9.	Discussió i aprovació definitiva per l'Equip de Govern de la Facultat	1 de març de 2006
10.	Aprovació per la Junta de Facultat	20 de març de 2006
11.	Difusió del document aprovat:	

→ professorat de la Facultat → estudiants → ICE → vicerectorats competents → altres universitats	Març-abril de 2006

4. DEFINICIONS, CONCEPTES I SIGLES UTILITZADES

Definicions i conceptes més importants (extret de Jesús M. Goñi Zabalza, *El espacio europeo de educación superior, un reto para la universidad. Competencias, tareas y evaluación, los ejes del currículum universitario*. Octaedro-ICE-UB, Barcelona, 2005).

Actitud. Regulador de la operación mental asociada a una competencia, las actitudes tienen que ver con comportamientos estables y con tendencias a actuar de una determinada manera. Suelen estar asociadas a valores y creencias propias de la persona.

Actividad. Trabajo que realiza el estudiante con el fin realizar la tarea propuesta, normalmente por el docente, para lograr los aprendizajes.

Carga de trabajo. Número de horas que necesita un estudiante para llevar a cabo las tareas que se le encomiendan en el plan docente de una materia. Según la norma ECTS esta carga de trabajo debe calcularse multiplicando el número de créditos asignados a la materia por un número comprendido en la horquilla 25-30.

Competencia. Capacidad para enfrentar con garantía de éxito una situación problemática en un determinado contexto.

Competencia general. Son aquellas competencias que tienen un marco de aplicación amplio y se definen para el conjunto de unos estudios. Se caracterizan por utilizar operaciones mentales muy generales, objetos de estudio muy amplios y ser aplicables en contextos muy diversos. Pueden ser transversales o no. Las competencias transversales deben estar recogidas en todos y cada uno de los currícula de menor extensión que aquel en el que éstas se formulan, las no transversales deben estar recogidas en el conjunto de todos los currícula de orden más particular pero no en cada uno de ellos.

Competencia específica. Son aquellas competencias que tienen un marco de aplicación más reducido que las generales. Se asocian, en principio, a las competencias a desarrollar en una materia. Se caracterizan por ser más precisas y concretas en las operaciones mentales que proponen, los objetos de estudio que trabajan y por tener un contexto de aplicabilidad más reducido.

Competencias transversales. Son las competencias generales que deben trabajarse en todos los ámbitos del currículum de menor extensión que aquel en el que se enuncian. Así, si una universidad definiera unas determinadas competencias transversales, éstas deberían estar recogidas en todas las titulaciones de esa universidad. Si un título a escala estatal definiera unas competencias transversales, éstas deberían estar recogidas en las guías de la titulación de todas las universidades. Si un centro definiera un conjunto de competencias transversales en la guía docente de una titulación, éstas deberían estar recogidas en todas las materias de esa titulación. Las competencias transversales deberían estar enunciadas siempre en forma de competencias generales.

Conceptos. En la teoría curricular llamamos conceptos a los objetos de aprendizaje asociados a los términos especializados que se utilizan en la materia que se estudia. Con este tipo de objeto se pueden realizar aprendizajes factuales o semánticos y forman, normalmente, el corpus central que define una Ciencia. Por esta razón se asocian normalmente más a competencias académicas que profesionales.

Criterio de evaluación. Es una competencia que hace relación a otra de orden más general que se quiere evaluar. Al ser más concreta es más fácil de evaluar y se puede utilizar como indicador del grado de logro de la general. Es habitual que se definan varios criterios de evaluación para una competencia. De esta manera se dispone de un buen número de indicadores que permiten evaluar con garantías la competencia.

ECTS (European Credit Transfer System). El Crédito Europeo de Transferencia y Acumulación (ECTS) es un sistema centrado en el estudiante y basado en la carga de trabajo que debe realizar para el logro de los objetivos del programa, objetivos que deben ser especificados, preferiblemente, en términos de resultados de aprendizaje y competencias a ser adquiridas. Es la unidad común elegida como base para la definición del currículum en los estudios universitarios en todo el EEES. En cada curso (2 semestres) un estudiante puede cursar un máximo de 60 créditos ECTS.

EEES. Espacio Europeo de Educación Superior. EHEA (European Higher Education Area). Conjunto de países originariamente pertenecientes a la UE que conforman un espacio de convergencia común para sus sistemas universitarios. La declaración de Bolonia de 1999 se considera como el acta fundacional.

Objeto de aprendizaje. Objeto (normalmente grupos de objetos) sobre los que se opera mentalmente y que, de manera asociada e inseparable de la operación mental, forman parte de cualquier aprendizaje.

Plan docente de una materia o programa. Conjunto de disposiciones relativas al currículum que toma un docente para el desarrollo de una materia.

Perfil de la titulación. Conjunto de competencias a lograr por el egresado universitario para que sea acreditado como merecedor de un título. Se pueden clasificar en competencias profesionales, unidas a desempeños concretos en el mundo laboral, y académicas, relacionadas con el estudio de materias de interés cultural y científico.

Procedimiento. Conjunto de reglas, pautas, normas o consejos que se utilizan para guiar de manera eficiente la acción. Se consideran junto con los conceptos como los dos grupos de objetos más habituales en las operaciones mentales. Las competencias profesionales necesitan, en la mayoría de los casos, aprendizajes relacionados con este tipo de objetos. Los procedimientos pueden ser más o menos cerrados en lo que hace referencia a su orden y modo de ejecución. Los procedimientos muy cerrados se llaman algoritmos. Los procedimientos más abiertos se llaman heurísticos.

Resultados de aprendizaje. Conjunto de aprendizajes que el estudiante debe demostrar para lograr la acreditación de una materia. Según el ECTS deben expresarse como competencias.

Sistema centrado en el estudiante. Sistema de currículum que se estructura desde la perspectiva del trabajo a realizar por el estudiante en contraposición a los sistemas que se basan en el trabajo del docente. Se concreta por medio del concepto de carga de trabajo.

Suplemento del Diploma (DS Diploma Supplement). Documento que se añade al título otorgado por cada país y que contiene información que permite su homologación en el EEES.

Tareas cooperativas o colaborativas. Son aquellas tareas en las que el destinatario del trabajo a realizar es un grupo, las personas que componen el grupo deben colaborar de manera cooperativa para el desarrollo de la tarea y el resultado final será, por lo menos en una parte significativa, único y compartido.

Tareas de desarrollo. Las tareas de desarrollo son aquellas que se proponen con la intención de conseguir las competencias propuestas en el currículum.

Tareas individuales. Son aquellas tareas en las que el destinatario del trabajo a realizar es una única persona; esto no quiere decir que en el transcurso de la realización de la tarea no pueda consultar con otras personas. Lo significativo es que la realización es propia e individual y el resultado de la tarea es llevado a cabo por una única persona.

Tareas de inicio o iniciales. Se llaman tareas de inicio a aquellas, que, como su nombre indica, se hacen al inicio de cualquier proceso de enseñanza-aprendizaje. Estas tareas suelen tener como objetivo presentar el recorrido a realizar por el alumno y comentar la propuesta curricular, motivar al alumno, detectar sus conocimientos previos sobre las cuestiones a abordar posteriormente y, en general, todas aquellas que se consideren necesarias para abordar correctamente el inicio de un nuevo proceso de enseñanza-aprendizaje.

Tareas de síntesis. Las tareas de síntesis son las que se realizan al final del proceso instructivo y tienen por función repasar y resumir lo más importante de lo aprendido en el período de tiempo que abarca el citado proceso

Sigles utilitzades:

CRAI: Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació

DURSI: Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació

ECTS: *European Credit Transfer System* (sistema de crèdits de Bolonya)

EEES: espai europeu d'educació superior

GID: grups d'innovació docent

ICE: Institut de Ciències de l'Educació

ID: innovació docent

MID: millora i innovació docent

MID-Dret: Programa de millora de la qualitat docent de la Facultat de Dret

MQD: millora de la qualitat docent

PAT: Pla d'acció tutorial

PMID: Programa de millora i innovació docent (de la UB)

PSD: Punt de Suport a la Docència

USD: Unitat de Suport a la Docència

5. PERÍODE DE VIGÈNCIA DEL PLA

El període de planificació previst abasta els cursos 2005-2006 a 2009-2010 (2005-2010), límit en el que la implantació de l'EEES serà una realitat.

6. DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ACTUAL

Per a una diagnosi acurada de la situació actual, ens remetem a:

- a) “Llicenciatura en Dret. Informe d’autoavaluació” (Andreu Olesti, coord.), Facultat de Dret de la UB, 2005, i “Informe externo. Licenciatura en Derecho”, Agència per la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, Barcelona, 2005.
- b) “Resultats acadèmics dels estudiants de la llicenciatura de Dret (1999-2005). Facultat de Dret. Universitat de Barcelona”, Barcelona, setembre de 2005.
- c) Resultats de les enquestes entre els estudiants de nou ingrés a la llicenciatura de Dret. Facultat de Dret. Universitat de Barcelona, desembre de 2005.

7. OBJECTIUS I PRIORITATS GENERALS

L’objectiu general del pla és la millora integral de la qualitat de la docència de tots els ensenyaments que s’imparteixen a la Facultat de Dret.

En aquesta línia, el pla té entre les seves prioritats la millora del rendiment acadèmic dels estudiants, la disminució dels índexs de fracàs escolar, d’abandonament dels estudis i d’absentisme estudiantil.

És també un objectiu central del pla, l’apropament dels estudis de la Facultat de Dret cap a l’espai europeu d’ensenyament superior, procés que hauria d’haver culminat l’any 2010.

Millorar la qualitat de la docència implica, també, atendre millor les demandes de perfils molt diferents d’estudiants, reflex directe de la complexitat social i cultural que caracteritza la universitat i la societat actual. És en aquesta línia, també, que el pla pretén que la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona segueixi ocupant una posició central a l’hora de donar satisfacció a les noves demandes que la societat ens exigeix.

Perque la Facultat pugui assolir amb èxit la funció docent que li pertoca en l’actual marc europeu, és imprescindible que estigui dotada amb els recursos materials i personals que necessita. Però més enllà dels recursos materials i personals de suport, el nostre principal capital és la qualitat, l’experiència i el desig d’innovació i millora del nostre cos docent. És per això que un altre dels objectius del pla és la formació del professorat en el sentit que els nostres docents estiguin preparats per afrontar amb èxit els nous reptes amb que s’encara la universitat del s. XXI.

El pla es proposa igualment disposar d’estudis i anàlisis adequats que ens permetin diagnosticar millor els problemes que afecten els nostres estudis per tal d’aplicar-hi les solucions més eficaces.

I, sense tractar-se d’un simple procediment sino d’un objectiu a assolir, el pla pretén abordar aquest procés de canvis i de millora de la docència de manera transparent i, sobre tot, participativa. És un objectiu important que els agents més directament implicats –docents i estudiants- s’impliquin directament en l’elaboració del pla i en la seva execució.

8. ACCIONS

8.1. Accions directes d'MQD

OBJECTIUS

Un pla integral que pretengui afavorir l'MQD podria tenir el risc de dissenyar tota mena d'objectius i d'accions i d'oblidar, al final, l'objectiu nuclear de tot el pla. A banda de la formació, de la dotació de mitjans, del debat i la discussió, del suport, dels estudis i anàlisis i de la difusió de la informació, és absolutament imprescindible abordar les mesures de naturalesa docent i acadèmica que reverteixin de forma directa i tangible en la millora de la qualitat docent. Aquestes accions directes, tot i ser de diversa índole, estan íntimament vinculades amb la planificació docent i acadèmica de la Facultat, i han de ser, per tant, el resultat d'una acció coordinada de consells d'estudis, caps d'estudis, comissions acadèmiques, departaments, Administració de Centre i Equip de Govern.

a. Grups pilot d'MQD-EEES

Objectiu:

L'objectiu dels grups pilot és assajar nous mètodes docents i noves formes d'organització de la docència degudament planificats i dissenyats, analitzar-ne curosament els resultats i extreure'n conclusions, i procedir a la generalització, total o parcial, d'allò que es considera convenient entre la resta de grups ordinaris. Els grups pilot, per tant, no han de ser entesos com a grups amb estudiants privilegiats, sinó com a espais que, a partir d'una programació acurada, permetran catapultar iniciatives a la resta de grups de tots els estudis de la Facultat.

Els òrgans de govern de la Facultat han de fixar amb claredat un determinat nombre de grups pilot a tots els ensenyaments i fixar amb precisió el contingut de l'experiència pilot. Aquestes experiències pilot han de perseguir objectius específics i abans de portar-se a la pràctica han d'estar perfectament programades. En el disseny dels objectius i de la metodologia dels grups pilot hi ha de participar professorat de la Facultat i personal qualificat de suport a la docència.

—*Nombre de grups pilot:* En els ensenyaments amb molts grups per cada curs, sembla recomanable establir en els propers anys com a mínim un grup pilot a cada curs, i això en els torns que existeixin. En els ensenyaments amb un sol grup per cada curs i amb un sol torn horari, caldrà valorar específicament si aquest grup adopta la dinàmica d'un grup pilot amb els continguts que aquí s'especifiquen, o si se'ls dona un contingut diferent.

—*Característiques:* Les característiques i el contingut essencial dels grups pilot seran les següents:

- a) coordinació docent intensa,
- b) utilització de crèdits, temporalització i metodologia ECTS,
- c) sistema d'avaluació continuada,
- d) ajustament de programes de les assignatures,
- e) redacció del Pla Docent de cada assignatura i del grup,

—*Personal de suport a la docència:* La participació de personal qualificat de suport a la docència és clau per a l'èxit d'aquestes experiències. Es requereix personal amb el perfil propi de l'ensenyament on s'implantaran els grups pilot i personal amb perfil pedagògic. També s'estudiarà la possibilitat d'incorporar membres del PAS en tasques de suport directe i exprés a la gestió de la docència (ex.: algunes funcionalitats de coordinació del Curs Zero, suport en la logística de la localització de determinat material susceptible de ser usat per a la docència, etc.)

—*Horaris i aulari:* Es convenient que els grups pilot disposin d'horaris i aulari adequats al seu funcionament peculiar i que això no perjudiqui els altres grups ordinaris.

—*Professorat i crèdits POA:* Els professors que participen en els grups pilot han de respondre a una motivació especial. Podrien ser proposats per la Facultat i nomenats pels departaments corresponents. Així mateix, i tenint en compte el sobreesforç que implica per als docents participar en un grup pilot (hores de reunions setmanals/quinzenals, hores de correcció

d'exercicis d'avaluació continuada, redacció del Pla Docent d'assignatura i de grup, adequació de la docència a l'EEES, preparació de materials, etc.), és convenient multiplicar per 1.3 els crèdits POA corresponents a aquella assignatura.

—*Coordinadors de grup*: a banda de la participació de personal de suport a la docència, cada grup pilot comptarà amb un docent que actuarà de coordinador del grup. El professor coordinador multiplicarà els crèdits POA per 1.5.

—*Limitació de matrícula*: Finalment convé no sobrecarregar d'estudiants els grups pilot per tal de no desvirtuar i fer impossibles les iniciatives docents que s'hi pretenen impartir; en aquest sentit, i tenint en compte que els grups pilot ja haurien de ser grups una mica més petits que els habituals, cada ensenyament valorarà si simplement cal restringir l'accés d'alumnes a aquests grups o bé si cal crear grups nous als quals accedeixin, i de forma restringida, els alumnes que ho desitgin.

b. Grups pilot DURSI

Els grups pilot DURSI, dels quals actualment només n'hi ha un de sol a la Facultat de Dret — l'ensenyament de Gestió i Administració Pública—, suposen una veritable avantguarda pel que fa a la innovació docent adreçada a l'EEES. Les experiències organitzatives i de metodologia docent que s'estan duent a terme en els estudis de GAP no només ha de rebre suport des de la Facultat, sinó que suposen un important capital del qual es poden beneficiar els altres ensenyaments. La incorporació dels crèdits ECTS, i tot el que això implica, que s'ha efectuat a GAP servirà de model per a futures experiències en aquesta mateixa línia metodològica.

c. Coordinació docent

Objectiu:

A banda dels grups pilot i grups pilot DURSI, caldrà convertir en una pràctica ordinària la iniciativa de coordinació docent de tots els professors d'un mateix grup. L'objectiu final és estendre la coordinació docent a tots els grups de tots els ensenyaments, objectiu que s'assolirà per fases programades. Es tracta d'aconseguir que tots els professors d'un mateix grup desenvolupin la seva actuació docent de forma coordinada amb la resta de professors, sense afectar, per això, l'autonomia acadèmica i metodològica de cada docent. La coordinació docent, però, no pot ser una denominació buida de contingut, sinó tot el contrari.

—*Contingut*: Durant els propers anys el contingut de la coordinació docent dels grups de primer consistirà en:

- a) la constitució dels equips de professors de tots els grups de primer i aconseguir la participació de tot el professorat implicat i, eventualment, els tutors de cada grup;
- b) la constitució dels equips de tutors de cada grup i aconseguir que es relacionin amb la resta de tutors a partir de la programació del PAT corresponent i amb els professors del grup.
- c) l'elaboració d'una temporalització de la docència de cada grup per a cada quadrimestre que permeti detectar coincidències de matèria, de dates de proves, d'exàmens, de lliurament d'exercicis, etc. i actuar en conseqüència;
- d) l'organització d'activitats conjuntes entre els docents i/o els tutors d'un mateix grup. La realització d'activitats conjuntes i transversals és particularment important perquè serà una bona ocasió, tant per a estudiants com per a docents, de prescindir dels efectes més negatius i perjudicials de la fragmentació del coneixement i de l'aprenentatge en el món acadèmic;
- e) aproximacions de criteris en els sistemes d'avaluació entre els docents d'un mateix grup; perquè hi hagi, en fi, un intercanvi fluid d'informació docent entre tots els professors que imparteixen docència a uns mateixos estudiants.

—*Pla docent*: A mitjà termini cal aspirar a publicar un pla docent únic per a cada grup, amb inclusió d'objectius comuns, metodologies i sistemes d'avaluació.

—*Pluralitat/uniformitat*: La coordinació docent no implica una tendència cap a una uniformitat metodològica absoluta i esterilitzant, sinó que pretén evitar incoherències i accions contràries que poden arribar a anul·lar els efectes d'algunes iniciatives. En aquest sentit, la coordinació docent ha de ser capaç d'incorporar iniciatives ja existents i alimentar-se'n quan enriqueixin el contingut de la coordinació.

—*Coordinador/a*: Un docent de cada grup assumirà la coordinació del grup de professors. Les funcions d'aquest coordinador serien: convocar les reunions; fer d'enllaç amb els òrgans

acadèmics pertinents i redactar l'informe final. Les funcions del coordinador seran reconegudes amb crèdits POA multiplicats per 1.5 al final del curs acadèmic.

d. Creació d'equips docents

En la línia d'incentivar la coordinació docent, caldrà promoure i estimular la creació d'equips docents que funcionin a partir d'una mateixa metodologia i a partir d'estratègies docents compartides; equips docents units per compartir criteris afins de treball. Els equips docents podran ser horitzontals —agrupant professors normalment d'un mateix departament que impartissin una mateixa assignatura i compartissin continguts comuns— i verticals —agrupant professors normalment de diferents departaments que impartissin assignatures diferents en un mateix grup/classe—. Sembla convenient la formalització dels equips docents a partir de convocatòries obertes semblants a les existents per al reconeixement de GID. L'existència dels equips docents ha de tenir alguna mena de reconeixement per part de la UB com a mèrit docent, d'una manera semblant, també, als GID.

e. Pla d'acció tutorial (PAT)

El Pla d'acció tutorial que actualment és competència dels respectius caps d'estudis, és una eina important per millorar l'activitat acadèmica i per això s'ha d'estendre a tots els ensenyaments. El PAT és el document mare en el qual s'especifiquen els criteris i els procediments per a l'organització i el funcionament de les tutories. Cada estudiant tutoritzat té assignat un professor que compleix les funcions de tutor i l'aconsella en els aspectes acadèmics, personals i professionals que li susciten problemes. El PAT pot catalogar-se com l'instrument a través del qual es dissenya el contingut i l'execució de la tutoria universitària. Aquesta tutoria, que s'emmarca en un canvi de paradigma universitari, passa del model específicament acadèmic preocupat únicament per la transmissió de coneixements a un model educatiu en què es barregen les funcions anteriors amb les formativoeducatives (basades en relacions recíproques i en la interacció professorat/alumnat). D'aquesta manera, s'intenta superar la visió tradicional del professor docent per tal de desplegar un sistema de professorat tutor que, a més de complir amb les tasques de transmissió de coneixement, contribueix a una educació global o integral dirigida a impulsar el desenvolupament total dels estudiants en la seva dimensió intel·lectual, afectiva, personal i social.

Objectiu:

El PAT s'ha d'estendre a tots els cursos de tots els estudis i ha de gaudir, com així és, d'una coordinació centralitzada i efectiva a cada ensenyament. També s'establiran algunes sessions de coordinació de PAT per a tots els ensenyaments de la Facultat. Adaptat al que fa la UB, convé que els professors tutors que participen en el PAT tinguin una formació adequada i una actitud oberta i activa en el projecte. L'acció del personal tècnic del servei de MID-Dret intervindrà de forma preferentment individualitzada per ajudar els alumnes amb resultats acadèmics més discrets a adquirir hàbits d'estudi correctes que els permetin continuar els estudis universitaris de forma satisfactòria, o fins i tot per aconsellar-los, si fos el cas, el seguiment d'altres sortides acadèmiques o professionals. Perquè el PAT sigui un programa efectiu és imprescindible dedicar-hi l'elevat nombre de recursos personals que requereix i dels quals avui no es disposa.

—*Formació d'equips de tutors:* la selecció dels tutors és un dels aspectes clau en tot el procés tutorial. S'ha abandonat el criteri que tots els professors podien ser tutors, a canvi d'uns crèdits al POA personal, i avui la tutorització tendeix a ser molt més selectiva, de manera que només haurien de complir la funció els tutors amb dedicació contrastada i interès per la iniciativa. La coordinació entre els tutors i la seva vinculació a un coordinador general dins de cada ensenyament, vinculat al cap d'estudis, que al seu torn enllaça amb la universitat, sembla el model que cal consolidar.

—*Suport extern i formació de tutors:* Avui ja ningú dubta que l'èxit de qualsevol PAT no pot reposar en la simple —i meritòria— voluntat dels tutors. L'experiència actual mostra que és imprescindible un reforç extern professional. Des dels responsables del PAT general de la UB, caldria dissenyar i distribuir materials de treball específics per als respectius PAT de centre, com plans d'acció, fitxes, documents d'orientació, etc. Ni els coordinadors de PAT de centre ni els tutors són pedagogs ni tenen formació pedagògica específica, com és natural. Un PAT eficaç i útil només serà possible amb aquest suport extern pedagògic als plans de cada centre, als seus coordinadors i als tutors.

—*Acció tutorial del grup d'excel·lència*: Reforçant el que es fa en l'actualitat en algun centre de la Facultat i estenent-ho a tots els ensenyaments, cal fer una tutorització especial del grup d'estudiants de primer curs que han ingressat a la Facultat amb qualificacions excel·lents. En una segona fase, el programa pot estendre's als cursos següents. Per evitar que les seves potencialitats puguin quedar limitades o en alguns ensenyaments diluïdes per grups nombrosos amb nivells acadèmics sensiblement inferiors, aquesta tutoria especial facilitarà les solucions necessàries perquè el nivell d'aquests estudiants no minvés. Sense fer un grup/classe segregat per nivells acadèmics, sinó mantenint un règim d'integració acadèmica com l'actual, aquesta tutoria hauria de permetre mantenir l'excel·lència acadèmica d'aquests estudiants immersos en els grups ordinaris que els pertocuen.

f. Generalització de la redacció de plans docents de les assignatures

El Pla docent de la UB està dissenyat per contenir la informació necessària de cada assignatura des d'un punt de vista docent i acadèmic. Si el pla docent és un instrument especialment útil per als estudiants en la mesura que els facilita la comprensió dels objectius de la matèria i el seguiment del curs, aquesta utilitat acadèmica objectiva contrasta amb el fet que els plans docents en els estudis de Dret estan poc estesos.

La realització del pla docent implica una reflexió del docent sobre la seva funció i sobre els objectius, els continguts, la metodologia i l'avaluació de la seva matèria. El pla docent activa la tensió docent i obliga els professors a una major planificació de la seva actuació docent. I en la mesura que les assignatures estiguin més ben planificades, la coordinació entre docents serà més fàcil i fructífera.

Si tot el resultat d'aquesta reflexió i la seva sistematització és conegut pels estudiants i per altres docents, aleshores hom pot adonar-se de la importància cabdal que té l'existència de plans docents realitzats a partir dels paràmetres ECTS de la UB per a l'MQD. La informació estandard que ha de contenir un pla docent és la següent: 1. Dades de l'assignatura. 2. Nombre de crèdits / hores ECTS: hores de treball en activitats presencials; hores de treballs dirigits; hores d'aprenentatge autònom; hores d'activitats d'avaluació; hores totals de treball de l'alumne. 3. Objectius: coneixements (què ha de saber); habilitats, destreses, competències (què ha de saber fer). 4. Metodologia 5. Avaluació 6. Assignatures prèvies recomanades 7. Altres recomanacions 8. Blocs temàtics: a. Títol del bloc; b. Continguts; c. Objectius del bloc; d. Fonts d'informació; i. Materials i recursos necessaris; f. Distribució dels crèdits en hores. Els plans docents, per tant, han de reflectir, a banda dels objectius de coneixement propis de les àrees, quines són les competències professionals que es proposa potenciar una assignatura i, també, per tant, quines les competències que ha d'impulsar cada departament.

Són molts els experts que opinen que la redacció de plans docents és una de les grans pedres angulars de tot el procés de reforma educativa en el que ens trobem immersos.

g. Plans docents d'ensenyaments

A mesura que avanci la redacció dels plans docents de les assignatures, caldrà treballar per dissenyar els corresponents plans docents per a cada ensenyament. La iniciativa implicarà l'obertura del debat sobre el model d'ensenyament en l'àmbit de la Facultat, les metodologies, els programes, els continguts, les avaluacions, etc. Serà el moment d'avançar en la reflexió, en fi, del model de Facultat i en que el nostre centre disposi d'un senyal distintiu i d'un perfil propi fàcilment reconeixible.

h. Distinció Q als plans docents que reuneixin requisits de qualitat i excel·lència

Si en una primera fase cal que totes les assignatures de tots els estudis de la Facultat de Dret comptin amb un pla docent, ni que sigui bàsic o incomplet respecte de tota la informació que el pla docent estàndard reclama, en una segona fase caldrà que tots els plans docents continguin tota la informació que preveuen contenir i, doncs, que aquests plans docents obtinguin el nivell de qualitat desitjable. Per això la Facultat delegarà en una comissió *ad hoc* la certificació de quins plans docents reuneixen tots els requisits de qualitat i d'excel·lència i estimular, d'aquesta manera, la tendència que tots els plans docents de la Facultat siguin qualitativament satisfactoris. A banda de distingir els plans docents excel·lents, hom disposarà, a més, de mòdels vàlids i certificats per confeccionar el pla docent de les assignatures.

i. Ensenyament de competències i d'habilitats instrumentals

Hi ha un consens important entre els docents a l'hora de considerar que una part important del fracàs acadèmic de molts estudiants està motivat per l'absència de les més bàsiques habilitats instrumentals. Són les habilitats que permeten adquirir coneixements i, el que no és menys important, gestionar-los. És per això, i també perquè són habilitats especialment valorades en el món laboral, que cada vegada més universitats estan prestant una atenció creixent a programes de formació en habilitats instrumentals genèriques i específiques dels estudis respectius. És cert que les habilitats específiques han d'anar-se adquirint, al costat dels coneixements, al llarg del currículum acadèmic de l'estudiant, des dels primers cursos fins als últims. Però hi ha un ventall bàsic d'habilitats instrumentals que és important adquirir els primers anys de la vida universitària. Aquesta iniciativa ha de definir amb tota claredat els seus objectius: no es tracta de substituir exactament les habilitats que se suposen adquirides durant l'ensenyament secundari, sinó, molt al contrari, de potenciar habilitats poc desenvolupades. No ensenyariem pas sintaxi i morfologia de la llengua per millorar l'expressió oral i escrita, sinó que es podria treballar, per exemple, amb dossiers de premsa o amb el seguiment de notícies escrites de caràcter jurídic per potenciar les habilitats de síntesi i de crítica. En qualsevol cas es tracta d'un aprenentatge absolutament pràctic. I convé no oblidar que altres universitats del nostre entorn han trigat uns deu anys a decantar o a perfilar el contingut idoni d'una assignatura d'aquestes característiques.

En la definició d'aquesta assignatura hi intervindran molt especialment, però no només, els professors dels departaments que imparteixen docència a primer curs; els professors del Curs Zero allà on n'hi hagi; els membres de la Comissió de Millora de la Qualitat Docent; els professors que imparteixen l'assignatura de Llenguatge Jurídic a l'ensenyament de Dret i els docents que participen, si n'hi ha, en el PAT. Es pot tenir en compte el catàleg de competències transversals (genèriques) i de competències específiques inclòs dins de l'informe del grup de treball constituït dins del marc de la «II convocatòria de ayudas de la Aneca para el diseño de planes de estudio y títulos de grado. Licenciado en Derecho» i fet públic per la Universitat de Vigo el juny de 2004.

Es considera necessari impartir aquestes habilitats amb caràcter general entre els estudiants dels primers cursos a tots els ensenyaments, tot i adaptant els continguts específics o les activitats per a cada ensenyament. Caldrà madurar més si és millor implantar la iniciativa com un ensenyament previ als estudis reglats, si bé en el primer semestre de primer curs, en el segon semestre de primers curs o fins i tot en el primer semestre del segon curs. Caldrà estudiar la possibilitat que els estudiants que ja tenen un domini suficient de les habilitats plantejades, puguin matricular-se a d'altres assignatures alternatives.

Els ensenyaments pràctics que formarien el contingut del curs requeririen grups reduïts. Les classes serien impartides tant per professorat de la Facultat com per personal expert extern. Aquesta iniciativa implicaria traslladar els actuals ensenyaments de llenguatge jurídic a cursos més avançats, cosa que sembla desitjable per la major part del professorat que imparteix els cursos i que en coneix els continguts.

j. Curs Zero

El Curs Zero s'implantarà paulatinament a tots els ensenyaments que es consideri necessari i ha de complir la seva funció de pont entre els estudis d'ensenyament mitjà i els estudis superiors especialitzats introduint l'estudiant de nou ingrés al món especialitzat de l'ensenyament que ha triat així com en una Facultat que es presenta com una nova realitat intel·lectual i material totalment desconeguda. En el Curs Zero s'impartiran coneixements bàsics que haurien d'afavorir un millor aprofitament del primer curs de carrera. L'actual nivell de satisfacció dels estudiants del Curs Zero allà on es realitza sembla mostrar que la iniciativa és adient i positiva des d'un punt de vista docent i d'MQD. El coordinador o coordinadors del Curs Zero, així com els professors que hi imparteixin alguna matèria, han de veure-hi reconeguda la seva dedicació amb crèdits POA reconeguts a priori, al començament de curs, per la Comissió Acadèmica.

k. Grups d'ensenyament no presencial

El perfil actual dels estudiants dels estudis de la Facultat és molt divers. Però les darreres enquestes disponibles (curs 2004-05 per alumnes de nou ingrés) mostren que un nombre considerablement elevat d'estudiants (51,3 %) desenvolupa alguna activitat remunerada amb major o menor regularitat; la pràctica docent revela un fenomen semblant, i entre els motius invocats pels estudiants per demanar canvis de grup, la motivació laboral és adduïda en un 10 % dels casos (tenint en compte que la Facultat ja compta amb dos torns horaris en alguns ensenyaments).

L'estudiant professional que no fa cap altra activitat que estudiar, ja no suposa una majoria dels nostres estudiants.

La Facultat, igual que la Universitat de Barcelona, tenint en compte raons pedagògiques, acadèmiques, institucionals i també econòmiques, ha optat per seguir comptant amb aquests estudiants que treballen i que en molts casos són estudiants absents. Aquesta opció implica estratègies docents i actuacions acadèmiques específiques.

Si optem per mantenir o fins i tot incrementar els estudiants absents, cal implantar mesures que avancin en un doble sentit:

a) la implantació d'una plataforma tecnològica (ja disponible) per desenvolupar la part més important de l'ensenyament en un entorn virtual adaptat a la realitat de la Facultat.

b) estratègies i accions o metodologies docents més adaptades a la seva especial situació acadèmica marcada per la seva dedicació laboral;

c) impedir que l'existència de grups importants d'estudiants absents hipotequi i obstaculitzi la implantació de noves metodologies docents basades en sistemes d'avaluació continuada que impliquin l'assistència regular a classe o sistemes de treball propers als ECTS.

La realitat actual és que molts estudiants «absents» acaben desvinculant-se i despenjant-se de les assignatures en què estan matriculats i engreixen les estadístiques del fracàs escolar; però a més a més, en alguns casos també llasten el desenvolupament normal d'iniciatives d'MQD.

Una solució per aquesta doble problemàtica —millor atenció als estudiants absents i grups presencials més cohesionats i actius—, passaria per crear línies docents d'ensenyament no presencial o semipresencial. Es tractaria de grups on només hi hauria matriculats estudiants absents i que funcionarien amb una metodologia adaptada a la seva situació. Es tractaria d'ensenyament virtual complementat per sessions de tutoria presencial d'una periodicitat pendent de decidir.

Els professors que atenguessin aquests grups no presencials computarien els mateixos crèdits POA que els grups presencials, haurien de disposar d'un pla docent clar i precís, i haurien de desenvolupar materials adequats per a la docència específica en la plataforma digital virtual.

Abans de crear una línia no presencial sencera en tots els cursos i en tots els torns on n'hi hagi, es podran crear grups pilot en algunes assignatures troncal amb un elevat nombre d'estudiants repetidors.

1. Grups reduïts

En la mesura que encara existeixin grups relativament nombrosos i sempre que ho permeti la càrrega docent global dels docents de la Facultat i la disponibilitat d'espais, caldrà crear nous grups per tal d'arribar a una situació de grups realment reduïts, de no més de cinquanta persones reals presencials. Només així es crearan les condicions indispensables per implantar pràctiques docents més actives i efectives. L'existència de grups reduïts no serà un requisit indispensable només quan s'implantin els crèdits ECTS i la metodologia de Bolonya, sinó que ja ho és ara en els casos, cada vegada més nombrosos, que els professors desitgen implantar sistemes d'avaluació continuada.

8.2. Dotació de mitjans tècnics, materials i personals per a la docència

OBJECTIUS:

Aquesta acció té un triple objectiu: 1) En primer lloc, aconseguir que la Facultat disposi d'espais adequats per a unes pràctiques docents que en molts casos són diferents de les de fa uns anys i també per a les noves necessitats docents que impulsarà l'aplicació de l'EEES. Es tracta, sobretot, de disposar d'espais reduïts i condicionats per impartir classes pràctiques, per desenvolupar seminaris, per fer classes participatives i per disposar d'espais on els estudiants puguin fer els treballs en equip. 2) En segon lloc, es pretén que totes les aules i tots els espais dedicats a la docència disposin dels mitjans tècnics adequats per a la docència que es desenvolupa amb els nous paràmetres de millora i innovació docent i d'aplicació de l'EEES. En aquest sentit, l'estàndard està format per megafonia, pissarra, pantalla, videoprojector, projector de transparències, ordinador, connexió a Internet i connexió elèctrica. 3) I, en tercer lloc, es tracta que el Punt de Suport a la Docència, dependent del CRAI, disposi de l'instrumental i del personal d'atenció adequat i necessari per oferir un bon i complet servei a les demandes dels docents.

a. Personal de suport a la docència

Com s'ha dit anteriorment, moltes de les actuacions programades són literalment impossibles si no es compta amb la col·laboració de personal tècnic de suport a la docència. Els grups pilot, la coordinació docent, algunes funcions del PAT, la programació de l'ensenyament d'habilitats i competències, són algunes iniciatives en que el personal de suport a la docència hi juga un paper clau. La Facultat, amb recursos propis i cercant recursos externs, ha de consolidar i donar continuïtat a la contractació d'aquest personal tècnic amb perfil professional dels nostres ensenyaments i amb perfil pedagògic.

b. Disposició d'aules i espais adequats per a funcions de seminari, treballs en grup, etc.

Com que no sembla convenient desvirtuar les funcions pròpies i fonamentals de la Biblioteca, que per a la Facultat és la més important eina per a la recerca, convé crear espais nous per a noves necessitats, i en concret les que exigeixen als estudiants treballar en grup i en equip. Tres possibilitats s'albiren en aquest sentit:

1. Una primera possibilitat concreta en aquesta línia consistiria a habilitar un dels barracons grans que hi ha a la vora de l'edifici Ilerdense per a funcions de seminari i, sobretot, per a espai de treball en equip, tot creant un cert nombre de cubicles amb llum, calefacció i mobiliari.
2. En segon lloc, s'habilitarà, de forma provisional i observant els resultats, mobiliari per al treball en equip al costat de la vidriera del vestíbul principal i en sintonia amb l'espai wi-fi que allí s'hi ha ubicat.
3. En tercer lloc, caldrà avançar en el procés de substituir el mobiliari de les aules petites, actualment format en molts casos per bancs fixos, per taules i cadires movibles que permetin crear diferents entorns de docència.
4. Caldria estudiar la possibilitat d'incorporar nous formats, a part dels movibles, per a la docència, com les aules en forma de ferradura, sense tarimes i amb files concèntriques descendents.
5. Reformar la sala de professors perquè esdevingui un espai que afavoreixi la relació i la comunicació entre els docents, potenciant el seu ús com espai on celebrar-hi reunions, lloc de descans i conversa, prendre un cafè, llegir la premsa, etc.

c. Dotació de material docent i recursos tecnològics per a les aules i espais docents

L'objectiu en aquesta línia és aconseguir que en els propers anys totes les aules de la Facultat estiguin perfectament equipades per a la docència. Això passa per dues accions:

1. Que totes les aules estiguin equipades de forma ordinària i permanent amb: *a)* connexió a Internet (fixa o wi-fi), *b)* videoprojectors, *c)* ordinadors (portàtils), *d)* pantalles, *e)* projectors de transparències, *f)* megafonia, *g)* cortines i *h)* pissarres.
2. Que la Facultat disposi d'un fons suficient d'altre material informàtic i audiovisual que seria transportat a l'aula en el moment necessari (ordinadors portàtils, DVD, filmadores de DVD, etc.).
3. En aquest procés d'incorporació i generalització de noves tecnologies caldrà vetllar perquè aquestes no interfereixin les més clàssiques i no menys útil. Seria un mal servei que la pantalla per la projecció inutilitzés temporalment les pissarres.

d. Punt de Suport a la Docència

En la mesura que el PSD ubicat a la Biblioteca de la Facultat de Dret no estigui perfectament equipat pel CRAI, de qui depèn orgànicament, la Facultat pot plantejar-se la possibilitat de dotar aquest PSD de la infraestructura material bàsica adequada.

e. Aplicacions informàtiques de suport a la docència

Més enllà de les aplicacions que ja són disponibles en els dossiers electrònics i en el suport a la docència (Espai personal) dissenyades pel Programa de millora i innovació docent de la UB, caldrà impulsar el disseny i la producció de noves aplicacions informàtiques de suport a la docència. També cal distribuir i difondre programari docent de lliure accés al professorat. Entre les primeres aplicacions que es posaran en funcionament, tot aprofintant que la Facultat disposa d'un servidor informàtic, s'hi compta una plataforma virtual dissenyada en software lliure per atendre tant la docència presencial com la semipresencial. No menys important és disposar d'aplicacions

informàtiques precises per gestionar un sistema docent basat en l'avaluació continuada. En aquest sentit, recursos d'aquesta mena han de presentar una doble utilitat: facilitar la introducció i la gestió de les qualificacions dels exercicis dels estudiants, i permetre, també, la publicació dels resultats de l'avaluació dels exercicis.

f. Suport tecnològic a la docència

A banda del suport tecnològic o informàtic ordinari, els docents haurien de disposar, de manera fàcil i molt àgil, de suport i assessorament tècnic en aplicacions docents. Caldrà valorar si els PSD compleixen també aquesta funció i, en tot cas, coordinar-ne el servei o completar-lo adequadament.

g. Dotació de recursos per a l'execució de les línies del PAT

Els PAT no poden avançar i ser efectius només amb la col·laboració voluntarista dels docents implicats en el programa. És imprescindible que en els PAT, assessorant i donant suport als tutors, hi participi personal qualificat de suport a la docència i que el programa disposi de recursos informàtics suficients, així com de partides econòmiques per organitzar reunions, seminaris i conferències.

8.3. Formació del professorat

OBJECTIUS:

Aquesta acció té com a objectiu fomentar i impulsar la formació del professorat en noves metodologies docents. Per tant, es tracta de familiaritzar el professorat amb la nova actitud i les noves metodologies docents que implicarà l'aplicació de l'EEES i al mateix temps dotar el professorat d'instruments pedagògics que puguin aplicar en una docència clàssica o ordinària. Per assolir aquests objectius està previst impartir cursos teòrics i tallers pràctics de continguts generals i d'altres de continguts i orientacions específiques per al professorat dels nostres estudis. El seminari permanent pretén abordar problemàtiques més concretes i de caràcter pràctic.

a. Cursos i seminaris genèrics sobre MQD

Amb aquests cursos, seminaris o jornades es tracta de començar a familiaritzar els professors que encara no ho estan, amb l'EEES, el procés de Bolonya i els crèdits ECTS. Entre aquests cursos, seminaris o tallers tindran un paper rellevant els destinats a la realització dels plans docents de cada assignatura segons els paràmetres establerts per la UB.

b. Cursos i tallers ICE de "Formació per al professorat de la UB" impartits a la Facultat de Dret

El professorat de la Facultat de Dret tindrà preferència en la matriculació d'aquests cursos organitzats per l'ICE dins d'un període de matriculació previ a l'ordinari. Aquests cursos són reconeguts com a mèrits per sol·licitar els trams autonòmics de docència. El contingut dels cursos és teòric i pràctic, i estan especialment dissenyats per introduir el professorat de la UB, de forma més concreta i precisa, als canvis que implicarà l'EEES i en general a la millora de la qualitat de la docència.

c. Seminaris i reunions sobre la tutoria universitària

Com una branca més de la formació permanent del professorat, caldrà organitzar seminaris i reunions formatives sobre la tutoria universitària. Aquestes accions han d'estar emmarcades, com ara, en els respectius PAT dels ensenyaments. Un model de PAT a seguir podria preveure les reunions i el calendari següents: que el coordinador general del PAT mantingui reunions amb els alumnes, amb els tutors (3 reunions durant el curs); amb el o la cap d'estudis i l'Equip de Govern de la Facultat. Els professors/tutors i tutors celebraran reunions amb el coordinador general (tres cada curs); amb alumnes (1a reunió: sessió conjunta del tutor amb tots els alumnes que té assignats, setembre/octubre de 2005; 2a reunió: sessió individualitzada entre el tutor i cada alumne, durant el primer semestre i abans dels exàmens de gener; 3a sessió: sessió individualitzada entre el tutor i cada alumne, abans dels exàmens del segon semestre). Pel que fa a

les conferències, el model contempla poder fer dues conferències cada curs: una de dirigida als professors i tutors que formen el PAT i que anirà a càrrec d'experts en pedagogia i orientació universitària, i una segona adreçada als alumnes i titulada «Adquisició d'estratègies i mecanismes per a la millora de l'aprenentatge».

d. Cursos i tallers ICE dissenyats específicament per al professorat de la Facultat de Dret i impartits a la Facultat de Dret

L'ICE, en estreta col·laboració amb la Facultat de Dret, dissenyarà alguns cursos o tallers especialment preparats per als professors de la Facultat, tenint en compte el nostre perfil docent i les peculiaritats dels nostres ensenyaments.

e. Formació de doctorat

Tenint en compte que els estudis de doctorat tenen com una de les funcions principals la formació per a la investigació dels futurs docents, es plantejarà que alguns cursos de l'ICE molt específics sobre formació de professorat puguin ser inclosos dins dels cursos de doctorat amb caràcter d'assignatures optatives.

f. Cursos ICE per a professorat novell

Cal impulsar i incentivar la participació efectiva del màxim nombre possible de professorat novell dels estudis vinculats a la Facultat de Dret al curs de postgrau organitzat per l'ICE sobre "Iniciació a la docència universitària".

g. Creació d'un fons bibliogràfic sobre MQD

Es crearà un fons bibliogràfic, dipositat a la biblioteca de la Facultat, especialitzat en l'EEES i en metodologia docent universitària.

8.4. Estudis i anàlisis

OBJECTIUS:

Disposar de documents d'estudi i d'anàlisi que forneixin idees i dades objectives útils i necessàries per implementar accions d'MQD. Es tracta d'evitar que una política docent encaminada a l'MQD no sigui dissenyada des de la intuïció i des del voluntarisme, sinó que sigui el resultat d'una decisió presa que tingui en compte dades objectives, així com propostes i idees que són fruit de la reflexió i la planificació.

a. Estudi dels resultats acadèmics dels estudis de la Facultat de Dret

Obtenir informació a partir de l'estudi estadístic dels resultats acadèmics. A partir de les actes signades pels professors, la Facultat disposa del tractament estadístic dels resultats acadèmics entre els cursos 2001-02 i 2004-05. Convé, però, analitzar aquests resultats i extreure'n conclusions. El treball actuarà en tres direccions: *a)* estudi dels resultats acadèmics dels estudiants de la llicenciatura de Dret; *b)* comparació dels resultats amb els d'altres facultats de dret de Catalunya, Espanya i, si és possible aconseguir les dades, de l'entorn europeu; *c)* comparació dels resultats amb els d'altres estudis de la UB.

b. Estudi sobre l'absentisme a classe dels estudiants

Un altre dels primers estudis que cal emprendre és l'anàlisi dels motius que explicarien l'elevadíssim percentatge d'absentisme estudiantil en els nostres estudis, molt especialment en els primers cursos dels estudis. Averiguar-ne les causes i les circumstàncies és el primer pas imprescindible per poder-hi trobar una sol·lució adequada.

c. Seminari permanent d'MQD a la Facultat de Dret

Aquest seminari abordarà temes concrets i precisos sobre la funció docent i espera arribar a resultats específics. No és un seminari sobre aspectes genèrics de la docència ni sobre aspectes

teòrics. Un exemple de motiu d'un primer seminari, que durarà tot el curs acadèmic, podria ser l'elaboració d'un protocol únic per a totes les assignatures sobre la realització d'un comentari d'un text jurídic. El seminari, amb una clara vocació d'aplicació pràctica, hauria de concloure amb resultats visibles i concrets, i hauria d'aportar una proposta d'actuació específica susceptible de ser publicada com a instrument docent d'ús generalitzat.

d. Conclusions de les Jornades MID-Dret

Per contribuir al fet que les jornades que es pretenen anuals aportin material vàlid per al debat i la pràctica docent, no n'hi ha prou de contrastar i descobrir experiències, sinó que a més sembla convenient elaborar documents de conclusions i de síntesi.

e. Document «Per què MQD-Dret» (Comissió d'MQD)

La Comissió d'MQD de la Facultat aprofundirà en l'elaboració, ja iniciada, d'un document amb els resultats de la reflexió i el debat entorn del tema per què cal fer accions d'MQD a la nostra Facultat. El document plantejarà els diferents i diversos arguments a favor de la necessitat d'emprendre una política institucional d'MQD.

f. Elaboració d'un protocol d'implantació de l'EEES als estudis de Dret

La Facultat ha de fixar de forma precisa i totalment programada i planificada la implantació de l'EEES i tot el que comporta als seus estudis. Aquest protocol és diferent de l'actual Pla de millora de la qualitat docent a la Facultat de Dret, per bé que aquest últim ja avanci en la direcció del primer. El protocol ha de fixar els objectius específics, les accions concretes, el calendari i els recursos necessaris per implantar l'EEES.

g. Informe complet i conclusions de totes les experiències pilot i d'MQD

Totes les experiències pilot i/o d'MQD-MID comptaran amb un informe final que contingui els objectius originals de l'acció, el procés de realització i la valoració dels resultats obtinguts, així com els punts forts i els punts negatius i unes conclusions finals.

h. Informe complet i conclusions dels cursos zero

Com les altres accions d'MQD, també els cursos zero han de comptar amb un informe final del professor coordinador que contindrà els objectius originals de l'acció, el procés de realització i la valoració dels resultats obtinguts, així com els punts forts i els punts dèbils i unes conclusions finals.

i. Informe complet i conclusions dels PAT

El professor coordinador del PAT de cada ensenyament elaborarà cada final de curs un informe final complet sobre el desenvolupament del pla, sobre l'assoliment dels objectius, sobre els resultats obtinguts i sobre els aspectes que caldrà millorar en el futur o implementar en cas que no existeixin.

j. Enquestes a l'alumnat

Dissenyar, realitzar, processar i interpretar enquestes als estudiants, molt especialment als dels primers cursos, per conèixer amb més precisió el perfil social, cultural, acadèmic i intel·lectual dels nostres estudiants, així com per conèixer també certs hàbits i pautes de comportament que poden ser útils per als docents.

k. Creació de l'àrea d'estadística i aplicacions

A partir dels recursos humans actualment disponibles, es crearà una àrea d'estadística que donarà suport tècnic i assessorament directe als docents, als departaments i als serveis de la Facultat en el processament de dades estadístiques amb finalitats docents.

l. Disseny del catàleg de competències transversals i específiques

—*Catàlegs de competències*: A partir d'alguns estudis existents i amb aportacions originals de la Facultat, cal concretar el mapa o el catàleg de competències que la Facultat estima que han d'adquirir els estudiants dels nostres ensenyaments. Es tracta, de fet, de dos catàlegs: el de les

competències o habilitats transversals o genèriques, i el de les habilitats o competències específiques dels estudis que ens són propis.

—*El diàleg amb el món laboral*: Per dissenyar els catàlegs haurem de recórrer als pocs estudis que hi ha sobre això —el llibre blanc de la titulació de dret conté alguna informació respecte a aquest tema—, però sobretot caldrà una feina empírica en què la Facultat haurà de preguntar a la societat —i en bona part al món laboral—, quines són les competències, les habilitats i les capacitats que consideren necessàries per als futurs graduats. En aquesta tasca serà d'una gran ajuda l'experiència i els contactes amb el món laboral de l'Oficina de Relacions Externes de la Facultat. Una ronda de compareixences i d'entrevistes amb personalitats de diferents àmbits del món laboral, així com la intervenció i l'assessorament dels membres del Consell Social de la Facultat, serà la millor manera i més directa de conèixer què espera la societat i el món laboral dels nostres graduats, a més a més de coneixements.

—*L'aplicació als nostres estudis*: Identificades les competències transversals i específiques, i prioritzades per llur importància o transcendència, convindrà decidir i planificar com s'insereix el seu «ensenyament» dins dels plans d'estudis vigents. Dues estratègies semblen les més clares: o bé totes les assignatures i tots els departaments assumeixen la responsabilitat de fer competents els estudiants en totes i cadascuna de les habilitats catalogades, o bé els òrgans de planificació acadèmica de la Facultat distribueixen les competències i habilitats catalogades entre els departaments de manera que decideixen quines competències són responsabilitat prioritària de quin departament o assignatura.

m. Proposta d'estàndards docents

Encarregar a experts l'elaboració d'un catàleg, limitat, d'estratègies metodològiques docents que siguin susceptibles de ser aplicades pels professors de la Facultat en les condicions de docència actuals. D'aquesta manera els docents disposaran de propostes d'actuació docent dissenyades i reflexionades d'acord amb condicions de docència que hi ha als estudis de la Facultat. L'exemple més simple: un professor que fa docència a partir d'una metodologia totalment tradicional, desitja passar a una metodologia més activa basada en avaluació continuada i no sap ben bé com fer-ho en tots els seus aspectes. En aquest supòsit es pot demanar assessorament al PSD, a les tècniques del servei de MID-Dret o també podria disposar d'un pla perfectament establert adaptat al seu supòsit.

n. Estudi i conclusions dels PAT

Al final de cada curs es redactarà una memòria que analitzarà els resultats obtinguts pel PAT de cada ensenyament i per valorar el grau d'assoliment dels objectius. Es tindrà en compte: les activitats dutes a terme, les planificades i no realitzades i les incorporades en el procés; l'eficàcia de les activitats segons l'alumnat, el professorat i el coordinador, així com el grau d'implicació dels tres sectors abans esmentats; els informes dels tutors i dels professors/tutors; la necessitat o no-necessitat de rectificació de l'acció. Els instruments utilitzats han de ser essencialment qualitius i basar-se en l'observació, les entrevistes i els qüestionaris oberts. Les fonts d'informació seran l'alumnat, el professorat i el coordinador general. L'elaboració de l'informe final l'haurà de fer el coordinador general tenint en compte els *inputs* esmentats. Les aportacions sobre canvis i millora del curs es recolliran en la memòria final.

8.5. Fòrum i debat

OBJECTIUS:

Fomentar el debat sobre la funció docent de la Facultat en l'actual marc europeu i sobre la funció de la universitat al s. XXI. Es proposen els escenaris possibles per afavorir el debat col·lectiu. Aquest debat sobre idees, propostes i experiències docents serà una activitat ordinària i habitual a la Facultat. La nostra pròpia reflexió col·lectiva sobre una part essencial de la nostra funció com a universitat, és deficitària en l'actual dinàmica de la Facultat. El debat sobre la pròpia docència estimularà els docents de forma individual, obrirà noves perspectives, ens farà coneixedors d'experiències similars i diferents, trencarà l'aïllament, la solitud i la inèrcia que de vegades impregnen la nostra funció i, en fi, contribuirà també a la millora de la docència.

a. Organització de les jornades anuals a la Facultat de Dret sobre MQD

Es proposa de seguir organitzant anualment jornades sobre l'MQD a les facultats de dret, que permetin conèixer i contrastar experiències en MQD-MID en d'altres facultats, tant de dret com d'altres coneixements no jurídics, i tant de Catalunya com de la resta de l'Estat i de països europeus. Les primeres edicions d'aquestes jornades tindran un caràcter més intern que extern, en el sentit que la mateixa Facultat de Dret presenta suficient massa crítica tant per generar experiències, debats o reflexions com, en sentit invers, reuneix prou audiència per conèixer informacions externes.

b. Creació d'un fòrum seminari permanent sobre MQD a la Facultat format pels membres dels GID i/o d'altre professorat interessat

En la mesura que prop d'un 25 % del professorat de la Facultat forma part d'algun GID (grup d'innovació docent), sembla convenient crear un espai de discussió i de debat sobre MID-MQD a la Facultat entre aquests grups, on també hi participaran els professors a títol individual que no participen en cap GID.

c. Participació en jornades, seminaris i congressos externs sobre MQD-EEES

La Facultat estimularà i facilitarà la participació dels seus docents en jornades, seminaris, cursos, tallers i congressos sobre l'MQD i l'adequació de la docència a l'EEES. També participarà, com a Facultat, i estimularà que ho faci el seu professorat, en les jornades sobre innovació docent en ciències jurídiques impulsades pel Grup d'Innovació Docent (GID-FCJ) de la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili i per les altres universitats organitzadores en un futur.

d. Accions de fòrum i debat sobre la tutoria universitària

Tal com recull el document marc del PAT-Dret 2005-06, caldrà organitzar sessions de debat i discussió sobre la funció dels tutors en els nostres ensenyaments, sobre la formació dels tutors, i sobre problemes d'aprenentatge i mètodes d'estudi.

8.6. Accions de suport a les iniciatives de millora de la qualitat docent

OBJECTIUS:

De forma complementària a les accions directes d'MQD, l'objectiu d'aquesta acció és triple: 1) D'una banda, donar suport a les iniciatives existents i que no sorgeixen pas de l'impuls institucional dels òrgans de govern de la Facultat o de la Universitat, sinó a les iniciatives sorgides dels mateixos docents, de forma individual o en grup. 2) Donar suport als ensenyaments acollits al pla pilot del DURSI. 3) I, en tercer lloc, incentivar i estimular la posada en marxa d'accions d'MQD per part dels docents de la Facultat.

a. Incentivació i suport a la formació de grups d'innovació docent (GID-UB) i GID consolidats de professorat de la Facultat de Dret

La Facultat incentivarà la formació de GID en un doble sentit: *a)* intentar que obtinguin un reconeixement formal per part de la UB aquelles iniciatives que ja s'estan duent a terme i els autors de les quals desconeixen l'existència dels GID i la seva transcendència, i *b)* intentar afavorir la creació de GID que es comprometin a iniciar noves pràctiques i metodologies docents.

b. Incentivació i suport a projectes individuals o de grup d'MQD, MID i implantació ECTS

En la mesura que estigui al seu abast, la Facultat donarà suport institucional i logístic a les iniciatives de millora de la qualitat docent dels professors de la Facultat que estimi oportunes.

c. Suport als ensenyaments pilot DURSI

En la mesura que estigui al seu abast, la Facultat completarà el suport que puguin rebre els ensenyaments pilot DURSI. El suport s'hauria de concretar en personal administratiu de reforç i amb personal tècnic de suport a la docència.

d. Seguiment i difusió de projectes individuals i col·lectius d'MQD

e. Projectes institucionals (de Facultat) d'MQD, MID i ECTS

A banda dels projectes individuals o de grups de professors, o fins i tot, si és dóna el cas, d'àrea o de departaments, cal impulsar projectes globals per als estudis de la Facultat de Dret.

f. Suports als PAT

Els plans d'acció tutorial de cada ensenyament han de rebre suport institucional i econòmic. La funció que desenvolupen els tutors ha de ser reconeguda com una part important de l'activitat acadèmica i docent, i s'ha d'estendre la idea que la tutoria contribueix decididament a una millora de la qualitat de la docència.

8.7. Difusió de la informació

OBJECTIUS:

a) Fixar les vies o els canals perquè tota la informació en matèria d'MQD-Dret arribi a tot el professorat de la Facultat i no resti en els nivells superiors o mitjans. S'entén que la informació ha de circular en tots els sentits (ascendent, descendent i horitzontal), de manera que es difonguin les accions que emprèn la Facultat, les que són iniciativa dels professors o dels departaments, les que arriben des dels òrgans centrals de la Universitat de Barcelona o d'altres institucions públiques, o les que arriben d'altres centres o institucions;

b) fixar quina és la informació que ha de ser sistemàticament distribuïda entre els docents i determinar per quins canals cal fer-ho en cada cas.

a. Fixació dels canals vàlids per fer circular la informació:

- i. Trameses a tot el professorat (en paper i per correu electrònic)
- ii. Informació al web de la Facultat
- iii. Informació al Butlletí Informatiu de la Facultat
- iv. Pàgina web sobre MQD-Dret
- v. Catàleg de recursos materials

b. Fixació de quina és la informació que ha de circular de forma ordinària pels canals establerts:

- i. Informes i conclusions dels grups pilot i del Curs Zero
- ii. Informes i conclusions de congressos, jornades, seminaris externs d'MQD
- iii. Convocatòries d'ajuts i subvencions per a projectes d'MQD i EEES
- iv. Estudis i anàlisis d'interès docent

9. Mecanismes de seguiment i de revisió del Pla

a) Seguiment i avaluació del Pla

Amb la finalitat de garantir l'efectiva i correcta aplicació de les previsions del Pla, es preveuen un conjunt de mesures que es duran a terme per tal de comprovar el grau de compliment efectiu del Pla. Es tracta de donar al Pla un caràcter vinculant per a totes les parts implicades i, per tant, de dotar-lo de mecanismes que evitin la seva configuració com un document simplement orientatiu de l'activitat docent..

Els mecanismes de seguiment i avaluació del Pla seran dos:

- reunions periodiques de la Comissió de Millora de la Qualitat Docent. Aquesta comissió serà l'encarregada d'avaluar, a partir de reunions periodiques, el seguiment de l'execució del Pla. Com a resultat d'aquestes reunions, la Comissió haurà de redactar un informe periòdic respecte de quin és, en cada moment, l'estat de l'aplicació de les previsions del Pla. Aquest informe s'haurà de remetre a l'Equip de Govern, que haurà d'estudiar els informes emesos per tal d'avaluar si és necessària una adaptació o modificació del contingut del Pla.
- Jornada de debat públic. Donada la necessària corresponsabilitat de tota la comunitat per fer efectives les previsions del Pla, s'organitzaran reunions obertes a tothom amb la finalitat de que tots els agents implicats (docents, estudiants, personal d'administració i serveis) puguin participar en aquest procediment de seguiment del Pla. Es redactarà un informe final del desenvolupament de la jornada.

b) Revisió del Pla

Una de les característiques sense la qual el Pla perd la seva virtualitat, és la de la seva necessària flexibilitat, que li ha de permetre adaptar-se a les noves necessitats i circumstàncies. Per això, cal preveure explícitament la revisió periòdica del contingut del Pla per si cal adaptar-lo i, per tant, al seu torn, modificar el seu contingut. Per això, cada dos cursos (comptant des del curs 2005-2006), durant el mes de juny, es realitzarà una revisió del Pla per tal d'adaptar-ne el contingut als possibles canvis o necessitats que hagin pogut sorgir. La Comissió de Millora de la Qualitat Docent serà l'encarregada de realitzar, en primera instància, aquesta tasca de revisió, obrint després un període d'informació a tota la comunitat. Degudament modificat i esmenat, el Pla serà aprovat de nou per l'Equip de Govern i la Junta de Facultat.